



**GOSPITAL PEDAGOGIKA SOHASIDAGI DOLZARB MASALALAR, ILG'OR
TAJRIBALAR VA ISTIQBOLLAR**

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ, ПЕРЕДОВОЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ В
ОБЛАСТИ ГОСПИТАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ**

международная научно – практическая конференция

**CURRENT ISSUES, ADVANCED EXPERIENCES AND PROSPECTS IN THE
FIELD OF HOSPITAL PEDAGOGY**

international scientific - practical conference



3-dekabr 2024-yil



**MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI**



**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**



**OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**GOSPITAL PEDAGOGIKA SOHASIDAGI
DOLZARB MASALALAR, ILG'OR
TAJRIBALAR VA ISTIQBOLLAR**
xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ, ПЕРЕДОВОЙ
ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ В ОБЛАСТИ
ГОСПИТАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ**
международная научно – практическая конференция

**CURRENT ISSUES, ADVANCED EXPERIENCES
AND PROSPECTS IN THE FIELD OF HOSPITAL
PEDAGOGY**
international scientific - practical conference

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma’muriy islohotlar doirasida oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar sohasida davlat boshqaruvini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 4-iyuldagi PQ-200 qarori 9-bandida belgilangan topshiriq ijrosini o‘z vaqtida va samaralari bajarilishini ta’minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 18-yanvardagi 16-sonli buyrug‘i asosida tashkil etilgan **“Gospital pedagogika sohasidagi dolzarb masalalar, ilg‘or tajribalar va istiqbollar”** mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari (3-dekabr, 2024-yil)-T.:TDPU, 2024.

Taqrizchilar:

D.A.Zaripova- Al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari univristeti “Axborot ta’lim texnologiyalari” kafedrası mudiri, dotsent, (PhD)

B.S.Abdullayeva- Toshkent davlat pedagogika universiteti professori, pedagogika fanlari doktori

Muharrirlar:

Sh.A.Abduraxmanova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrası mudiri, dotsent, p.f.f.d. (PhD)

L.K.Bagbekova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrası v.b.dotsenti p.f.f.d. (PhD)

Z.R.Bakiyeva-Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrası dotsenti p.f.f.d. (PhD)

E.I.Muratov-Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrası o‘qituvchisi

Dizayner:

Sh.B.O‘roqova- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti “Axborot texnologiyalari” kafedrası katta o‘qituvchisi

To‘plamda joy olgan tezislarda keltirilgan ma’lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar javobgardirlar

Авторы несут ответственность за правильность информации содержащейся в тезисах включенных в сборник

The authors are responsible for the correctness of the information contained in the theses included in the collection

© Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Ilmiy-texnik kengash yig‘ilishining 2024-yil 17-maydagi 5-sonli qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

временным значением. Связные тексты по содержанию могут относиться к запланированным циклам ситуативно-тематического плана-«Семья», «Школа», «Моя будущая профессия» и т.д. Чтобы осуществить оптимальный выбор языковых средств соответственно характеру сообщаемой мысли, своему коммуникативному намерению, автор высказывания должен всегда решать ономазиологические задачи, чему и нужно учить в национальной школе.

Литература

1.Берсенва М.С. Чтение на занятиях по русскому языку: теоретические проблемы обучения инофонов // Русский как неродной.6 новое в теории и методике: сб.науч.ст.-М.,2008. -224 с.

2.Бакеева Н.З. Вопросы методики русского языка в национальной школе.- М.,1976.

3.ЛеонтьевА.А. Некоторые проблемы обучения русскому языку. Уфа,1991

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA KASBGA YO‘NALTIRISHDA MATEMATIKA FANINING AHAMYATI

Davlatova Munisa Aminovna

**CHDPU, Boshlang‘ich ta‘limda matematika va tabiiy fanlar kafedrasi o
‘qituvchisi**

Otaqulova Muxlisa Sobir qizi

CHDPU, Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabasi

Muxlisaotaqulova935@gmail.com

Umumta‘lim maktablarida, o‘qitiladigan asosiy fanlardan biri bu matematika fani hisoblanadi. Hayotimizning har sohasida bu fan bilan to‘qnash kelamiz hatto prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ham o‘z nutqida shunday so‘zlarni aytib o‘tgan: “Matematika hamma fanlarga asos. Bu fanni yaxshi bilgan bola aqlli, keng tafakkurli bo‘lib o‘sadi, istalgan sohada muvaffaqiyatli ishlab ketadi...”. Chunki boshqa fanlar

bilan aloqasi shu qadar mustahkamki, hech bir hayotiy masalani matematika elementlarisiz hal etib bo'lmaydi. Matematika fani asosan fundamental fan hisoblanib, o'quvchilarning avvalgi bosqichlarda qanday o'zlashtirgani va qanday o'rgatilgani muhim kasb etadi. Chunki bolalar matematikaning ilk bilimlarini, o'qish va yozishni maktabda o'rganadi. Shuning uchun bugungi kunda boshlang'ich ta'lim pedagoglari zimmasiga katta ma'suliyat yuklatilgan.

Boshlang'ich ta'lim pedagoglari har bir bola bilan individual yondashishi, bolalarda fanlarga bo'lgan qiziqishni uyg'otishi, mustaqil o'zlashtirish ko'nikmalarini shakllantirishi lozim hisoblanadi. Boshlang'ich ta'lim pedagoglari nafaqat bilim beradi balki bolalarning mantiqiy fikrlashlarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Nima uchun mantiqiy fikrlashga undovchi? Chunki bolalarning maktabga ilk qadam qoyganida fikrlash doirasi shakllanmagan holda bo'ladi. Bolalarning fikrlash qobiliyatini matematika fani orqali ham rivojlantiriladi. Chunki matematik misollar va masalalar orqali bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchi va muvaffaqiyatga erishish hissi, muammolarni mustaqil hal qilish, e'tiborli bo'lish, xatolarini tahlil qilish va o'z ustida ishlash imkonini yaratib beradi. Bolalarda matematika fani boshlang'ich sinfligidayoq yaxshi shakllangan bo'lsa keyingi fanlarni ya'ni algebra, fizika, informatika, iqtisodiyotni muvaffaqiyatli o'zlashtirishga asos bo'ladi. Boshlang'ich sinflarda matematika fanining ahamiyati juda ham katta hisoblanadi. Chunki bolalar matematika fani bilan qancha ko'p shug'ullansa shuncha ko'p aqliy salohiyati va ongi, tafakkuri rivojlanib boradi.

Olimlarning tajribalariga qaraganda 6-7 yoshdagi bolalarda o'zlashtirish piramidasi ancha yuqori bo'lib, aqliy faolyati ham ancha rivojlana bolar ekan. Bu yoshdagi bolalarda qiziqish ancha yuqori bo'lib, aqliy faolyat bilan almashinish biroz murakkab kechar ekan. Shuning uchun bolalarda matematika faniga qiziqish bo'lmas ekan. SHunday vaziyatlarda o'qituvchilar bolalarga bu fanning qanchalar kerak ekanligi, hayotimizning har burchagida bu fan bilan to'qnash kelishimizni tushuntirib, bolalarga qiziq bo'lgan metodikalar orqali dars o'tishsa bolalarda bu fanga bo'lgan qiziqish biroz bo'lsada uyg'onadi. Boshlang'ich ta'limdagi bolalar matematika faniga qiziqib bu fanni yaxshi o'zlashtirsa kelajakda bir qancha

kasblardan ya'ni dasturchilik, logistika, iqtisod va yana bir qancha yaxshi kasb egalari bo'lishi mumkin. Umuman olganda bu fan insonlar hayotining bir qismi hisoblanadi. Bu fanga biz deyarli har kuni ,har soatda duch kelimiz. Chunki vaqtni tejashda, do'kondan narsalar sotib olishda, buyumlarni taqqoslashda va hayotimizning har sohasida ishlatamiz. Bolalarni mantiqiy fikrlashga ,shaxsiy rivojlanishga ,ijodiy fikrlashga matematika fani o'gatadi.

Masalan. Bolalar yanada kengroq fikrlashi va tezkor javob berishi uchun bolalarga arifmetik amallarning og'zaki usullari o'rgatilishi lozim.

Sonlarni qo'shishda:

bir yoki bir necha qo'shiluvchilarni yaxlitlash:

$$34+17=(30+10)+(4+7)=40+11=51.$$

xona birliklari bilan hisoblash:

$$12+33+20=(10+30+20)+(2+3+0)=60+3=63.$$

Sonlarni ayirishda:

bir yoki bir necha qo'shiluvchilarni yaxlitlash:

$$56-23=(50-20)+(6-3)=30+3=33.$$

xona birliklari bilan hisoblash:

$$55-30-24=(50-30-20)+(5-0-4)=0+1=1.$$

Sonlarni ko'paytirishda:

$$26*4=(26*2)*2=(20*2+6*2)*2=52*2=104.$$

Sonlarni bo'lish ,ko'paytuvchilarning birini bo'linma shaklida ifodalash(bu usul 5,50,500 ga qo'l keladi)

$$355:5=(355*10):2=3500:2=3000:2+500:2+50:2=1500+250+25=1775.$$

Mana shunday hisoblash usullarini bolalarga o'rgatadigan bo'lsak, bolalarning xozirjavobligi rivojlantirishga yordam beramiz. Ular bu usullardan tashqari o'zlari uchun ham yangicha usullarni o'ylab topa oladi. Mantiqiy fikrlashi yanada oshib yuqori sinflarda, yozma hisoblash yordamida arifmetik amallarni hisoblab o'tirmaydi og'zaki hisoblashga o'rganadi.

Umuman olganda matematika fanlar ichra shoh hisoblanadi. Shuning uchun bu fan boshlang'ich ta'limdanoq o'rgatila boshlaydi. Matematika fanisiz insonlar

hayotini tasavvur qila olmaydi. Boshlang'ich ta'limda egallagan bilim esa bolalarning hayotida poydevor vazifasini o'taydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva B.S., Sadikova A.V., Xamedova N.A., Muxitdinova N.M., Toshpulatova M.I. Boshlang'ich matematika kursi nazariyasi. Darslik. -Toshkent: "Tafakkur bo'stoni" nashriyoti, 2018 yil. 496 b.

2. M.Musurmonova. Matematika o'qitish metodikasi. (o'quv qo'llanma) - Chirchiq: "Zebo prints", 2023-yil, 236 b.

3. N.Otajonova, M.Raupova. Matematika o'qitish metodikasi 2. (o'quv qo'llanma) "ZEBO PRINT", Toshkent, 2023.119 b

4. D.N.Nusratova, A.Shamshiyev/Boshlang'ich matematika kursi nazariyasi (amaliy mashg'ulotlar uchun) / Darslik. «VNESHINVESTPROM» - Toshkent-2021-344 bet.

5. A.Xo'jayev, G.Tojiboyeva, E.Davletov, J.Mardonqulov / Boshlang'ichi sinflarda matematikani o'qitish metodikasi / Darslik. – Toshkent: Malik print co, 2021. – 220 bet.

6. Jumayev M.E. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi (OO'Y uchun darslik), Toshkent. "Bayoz". 2022-yil.

7. www.ziyonet.uz

8. www.cspi.uz

**BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISH TALABALARIDA
PSIXOLOGIK KOMPITETNLIKNI SHAKLLANTIRISH TAMOILLARI**

Maxanova Aliya Muratovna

Boshlang'ich ta'lim fakulteti tyutori

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich ta'lim yo'nalishidagi talabalarida psixologik kompetentlikni shakllantirish tamoyillarini tahlil qiladi. Psixologik kompetentlik talabalarning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va akademik

281.	Yursinboyev Jahongir Mehrojiddin o'g'li	ABDULHAMID II DAVRIDA AMALGA OSHIRILGAN MAORIF ISLOHOTI VA UNING NATIJALARI	1363
282.	Ergasheva Diyorabonu Oybek qizi	GIPONEMIYA, GRADUNOMIYA, PARTONIMIYA HODISALARI	1376
283.	Jumanova Nazokat Shuhrat qizi	HAYDAR XORAZMIY "MAXZAN UL-ASROR" DOSTONI HIKOYATLAR	1379
284.	Quysinova O'g'iloy Baxtiyor qizi	O'ZBEK TILI LEKSIKASIDA ESKIRISH VA YANGILANISH JARAYONLARI	1382
285.	Kayumov Erkin Omurullayeva Dilshoda Xayrulla qizi Sapayeva Shohsanam Alimjan qizi Tulaboyeva Shodiya Xushnud qizi	MATEMATIK STATISTIKA VA EKONOMETRIKA (Oliy ta'limda o'qitish misolida)	1386
286.	Jabbarov Eliboy Nuridinova Aziza	MARKAZIY OSIYONING MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARI: ISTIQBOLLARI VA TENDENTSIYALARI	1389
287.	Rustamov Bektosh Ximmatovich	TALABALARNING ILMIY BASHORAT QILISH KO'NIKMASI	1394
288.	Рахманова Г.Г.	МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК НЕРОДНОГО В УСЛОВИЯХ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	1400
289.	Davlatova Munisa Aminovna Otaqulova Muxlisa Sobir qizi	BOSHLANG'ICH SINFLARDA KASBGA YO'NALTIRISHDA MATEMATIKA FANINING AHAMYATI	1404
290.	Maxanova Aliya Muratovna	BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISH TALABALARIDA PSIXOLOGIK KOMPITETNLIKNI SHAKLLANTIRISH TAMOILLARI	1407